

10. ZÁVĚR

Zadání projektu bylo iniciováno odbornou mezinárodní pracovní skupinou Ekologie lesa Euroregionu Nisa. Obsahová struktura předložené analýzy vychází z požadavků nositele/zadavatele projektu. Obsah jednotlivých kapitol byl strukturován a precizován na základě průběžných konzultací. Důležité informace a závěry jsou v jednotlivých kapitolách vylišeny a shrnuty.

10. 1. SHRUTÍ

CESTOVNÍ RUCH Z POHLEDU ROZVOJE LIBERECKÉHO KRAJE

- Byla provedena analýza všech krajských plánovacích dokumentů, které se vztahují k problematice cestovního ruchu.
- Vize a strategie rozvoje Libereckého kraje jsou definovány základními strategickými a programovými dokumenty: Strategie udržitelného rozvoje kraje, Strategie rozvoje Libereckého kraje, Program rozvoje Libereckého kraje, oborové programy rozvoje a koncepce.
- Všechny strategické a programové dokumenty jasně deklarují princip udržitelného rozvoje Libereckého kraje a současně silně akcentují cestovní ruch jako „motor“ rozvoje Libereckého kraje.
- Cestovní ruch je vnímán a deklarován jako významný selektivní ekonomický rozvojový faktor, a to nejen z pozice mezikrajských srovnání, ale i z názorů místních komunit, sdružení a zástupců podnikatelské sféry.
- Ve vztahu k řešení problematice chybí zpracování limitů únosnosti území z pohledu udržitelného cestovního ruchu, analýza a návrh aktivit cestovního ruchu z pohledu nutného omezení těchto aktivit a koncepce využití oblastí cestovního ruchu, jak vyplývá ze závěrů/úkolů Strategie rozvoje Libereckého kraje.
- Absenci uvedených podkladů, jako pravidel k diskusi o rozvoji jednotlivých aktivit cestovního ruchu, považujeme za zásadní.

Podrobně viz kapitola 3.1. Strategické a programové dokumenty kraje.

- Základním dokumentem pro řešenou problematiku je Program rozvoje cestovního ruchu Libereckého kraje, analytická a návrhová část.

Podrobně viz kapitola 3.1.1. Program rozvoje cestovního ruchu Libereckého kraje.

CESTOVNÍ RUCH Z POHLEDU ROZVOJE OBCÍ

- Hospodářská základna prošla v devadesátých letech minulého století složitým transformačním procesem, jehož výsledkem byl zánik historicky dominujících průmyslových výrobních v obcích Jizerských hor, tj. textilního, sklářského a bižuterního průmyslu (kromě Desné). Rovněž zemědělství, jako zdroj zaměstnanosti obyvatel Jizerských hor (s přidruženými výrobami), zaniklo.
- Orientace na služby cestovního ruchu se tak stala zásadní z pohledu udržení existence obcí Jizerských hor. Jedná se zejména o poskytování ubytovacích kapacit a doprovodných služeb.
- Právě na oblast Jizerských hor je vázána velká část celkových ubytovacích kapacit Libereckého kraje (až 40 – 50 %). Dominantní podíl mají hlavní horská střediska Albrechtice v Jizerských horách, Bedřichov, Desná, Janov nad Nisou, Josefův Důl, Kořenov, Lučany nad Nisou, Tanvald - celkem 61 % lůžkových kapacit Jizerských hor, a města Liberec a Jablonec nad Nisou - téměř 28 %.
- Z rozborů statistických údajů je možno dále vysledovat, že, s výjimkou Bedřichova (který zaznamenal výjimečný, více než třetinový nárůst počtu obyvatel), došlo ve všech ostatních obcích ve sledovaném období 1970 – 2001 ke zvýšení poměru lůžkových kapacit k počtu trvale bydlících obyvatel, což dokazuje významné posilování rekreačních funkcí území, nicméně nevypovídá o situaci celkového socioekonomického rozvoje obcí.

- Ve většině obcí se mezi lety 1970 – 2003 snížil počet obyvatel, nicméně v Bedřichově, Hejnicích, Tanvaldě, Desné a Novém městě pod Smrkem se počet obyvatel zvýšil. Pro vývoj počtu obyvatel v obci není rozvoj cestovního ruchu natolik důležitým faktorem, aby převážil ostatní socioekonomické aspekty ve své komplexní a obecnější podobě. Naopak, propad počtu některých obcí je hluboký (u 8 z 16 obcí uvedených v tabulce to bylo více než 25 %), což naznačuje, že cestovní ruch sám o sobě rozvoj obce nespasí.

Podrobně viz kapitola 8.3. Analýza ubytovacích kapacit a doprovodných služeb.

- Z úvah a rozborů provedených v rámci této analýzy vyplývá, že socioekonomické přínosy a dopady cestovního ruchu nejsou jednoznačné. Dopady na místní obyvatele jsou často chápány dohromady s dopady na podnikatelskou sféru a rozpočty samospráv. Zpravidla je to vnímáno jako rozvoj obce/regionu, ačkoliv praktické dopady na život místních komunit se vyznačují mnohými specifiky a nejsou zdaleka jednoznačné.
- Jedním z hlavních přínosů je vytváření pracovních míst. Koncentrace aktivit cestovního ruchu také zpravidla napomáhá udržovat v obci vyšší rozsah i standard místních služeb a přispívá i k vyšší míře obslužnosti veřejnou dopravou.
- Negativní vývoj počtu obyvatel v mnohých obcích, které jsou chápány jako střediska cestovního ruchu, však dokumentuje, že odvětví cestovního ruchu není v našich podmínkách schopno samostatně zajistit vysokou prosperitu regionu. Cestovní ruch je proto nutné rozvíjet v návaznosti na další odvětví (zejména zemědělství, řemeslná malovýroba atd.) a v souladu s podporou celkové udržitelnosti rozvoje obcí a regionů.
- V rámci této analýzy byly definovány problémové okruhy ke sledování. Doporučujeme stanovit indikátory přínosů cestovního ruchu na základě definovaných podkladů.

Podrobně viz kapitola 8. Socioekonomické faktory cestovního ruchu.

- Obce na jižní straně Jizerských hor jsou sdruženy v několika mikroregionech a mají zpracované Strategie rozvoje mikroregionů. Problematika cestovního ruchu byla ve většině případů hlavním důvodem sdružení a definování jednotlivých obecních i společných mikroregionálních rozvojových projektů. Definované projekty odpovídají závěru Programu rozvoje cestovního ruchu Libereckého kraje a vesměs jsou orientovány na kvalitativní stránku rozvoje cestovního ruchu rozvoj infrastruktury obcí.
- Obce na severní straně Jizerských hor nemají zpracovanou strategii rozvoje mikroregionu.

Podrobně viz kapitola 3.3. Strategické a programové dokumenty mikroregionů.

CESTOVNÍ RUCH VE VZTAHU K JIZERSKÝM HORÁM

- Jizerské hory mají vynikající přírodní podmínky pro provozování sportovně rekreačních aktivit.
- Turistická oblast Jizerské hory je ve všech kvantitativních i kvalitativních charakteristikách vybavenosti základní i doprovodnou turistickou infrastrukturou nejvýznamnější ze všech turistických oblastí Libereckého kraje.
- Program rozvoje cestovního ruchu libereckého kraje definuje jednoznačně Jizerské hory jako přetíženou oblast v rámci Libereckého kraje.
- Turistická oblast Jizerské hory vykazuje jedny z nejvyšších hodnot v ukazatelích rekreačně-turistické funkce území i v rekreačně-turistického zatížení území, a to nejen v rámci Libereckého kraje, ale i v rámci celé České republiky. Například hodnota 78 turistických a rekreačních lůžek na km² téměř 3x převyšuje průměr ČR a 1,8x průměr Libereckého kraje. Hodnota rekreačně-turistické funkce (*počet turistických a rekreačních lůžek na 100 obyvatel x 100 – v praxi používaný jako Defertova funkce*) dosahuje pro celou oblast sice jen hodnotu kolem 22, odečteme-li však obyvatele dvou největších měst Liberce a Jablonce nad Nisou, dosahuje ukazatel již hodnoty téměř 100 – nejvyšší v celém kraji).
- Uvedená srovnání jasně signalizují zřetelné zatížení, resp. přetížení oblasti Jizerských hor. Veškeré úvahy o budoucím rozvoji tak musí počítat s ukončením kvantitativního vývoje a soustředit se především na kvalitativní změny: optimálnější rozložení návštěvnosti, dovybavení

a modernizace ubytovací a sportovně-rekreační infrastruktury stávajících turistických středisek, soustředění „těžké“ turistické infrastruktury do intravilánu měst, apod.

Podrobně viz kapitola 3.1.1. Program rozvoje cestovního ruchu Libereckého kraje.

- Zatížení Jizerských hor sportovně rekreačními aktivitami vyplývá ze specifity Jizerských hor. Na úpatí Jizerských hor se rozkládají bezmála stotisícové a padesátitisícové město. Jizerské hory jsou v podstatě základem pro jednodenní rekreaci obyvatel aglomerace a současně plní funkci nabídky turistického regionu.

CESTOVNÍ RUCH VE VZTAHU K OCHRANĚ PŘÍRODY

Grafická část / Limity využití území

- Centrální rekreační oblast Jizerských hor, která zahrnuje lesní masívy Jizerských hor, je v posledních letech vystavena stále vyššímu sportovně rekreačnímu tlaku.
- Základním problémem je skutečnost, že zdravotní stav lesních porostů v Jizerských horách není zdaleka optimální a jakékoli ataky na nestabilní lesní ekosystémy mohou vyvolat další snižování stability porostů.
- Na poškození se v současné době již takovou měrou nepodílí znečištění ovzduší, jako v osmdesátých letech minulého století, přesto jsou důsledky tohoto působení stále aktuální a zásadní při obnově porostů v Jizerských horách.

Podrobně viz kapitola 5.3. Lesní hospodaření.

- Lesy pokrývají 73 % území Jizerských hor. Lesní ekosystém funguje jako celek, plní několik nezastupitelných, vzájemně se podmiňujících funkcí.
- Jednou z nejdůležitějších funkcí je např. funkce vodohospodářská, jejíž narušení v důsledku vede např. ke zhoršování kvality pitné vody a tedy k růstu finančních prostředků nutných na úpravu vody.

Podrobně viz kapitola 5.2. Funkce ekosystémů.

- Ochrana lesa a podmínka nesnižování diverzity lesních ekosystémů je základním hlediskem při posuzování sportovně rekreačních aktivit na území Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory z pohledu Správy chráněné krajinné oblasti jizerské hory.
- Byl proveden rozbor sportovně rekreačních aktivit provozovaných na území Chráněné krajinné oblasti z pohledu ochrany přírody a legislativních limitů využití území.
- Byl sestaven katalog letních a zimních sportů, tzv. outdoorových aktivit, jejichž trend rozšíření v Jizerských horách lze očekávat.
- Rozbor provozovaných sportovně rekreačních aktivit a katalog možných sportů budou základem pro stanovení zonace využití Jizerských hor z hlediska vhodnosti pro vybrané druhy rekreace a sportu v Jizerských horách.

Podrobně viz příloha kapitoly 6.4. Sportovně rekreační aktivity.

- Byl proveden rozbor limitů využití/rozvoje území Jizerských hor. Jednotlivé limity jsou vymezeny legislativně, okomentovány a definovány z pohledu výskytu na území Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory.

Podrobně viz kapitola 7. Limity využití území.

CESTOVNÍ RUCH VE VZTAHU K URBANISTICKÉMU POTENCIÁLU ÚZEMÍ JIZERSKÝCH HOR

Grafická část / Urbanistické vazby

- Území Jizerských hor bylo zhodnoceno z pohledu urbanizace území a možností rozvoje území obcí Jizerských hor.
- Byly stanoveny principy urbanizace území Jizerských hor a byl vymezen prostorový rámec pro relativně nekonfliktní rozvoj.
- Z uvedeného vyplývá, že potenciál rozvoje obcí Jizerských hor je minimální.

Podrobně viz kapitola 6.2.3. Návrh urbanizace území.

- Na základě zhodnocení dopravně urbanistických vazeb byly navrženy k vymezení rekreační prostory:
 1. Centrální prostor Jizerských hor
 2. Bedřichov – Janov n/N / Hrabětice
 3. Lučany / Horní Maxov – Josefův Důl – Jiřetín pod Bukovou – Smržovka
 4. Tanvald – Desná – Albrechtice v Jizerských horách
 5. Kořenov / Horní Polubný / Příchovice / Rejdice
 6. Hejnice / Ferdinandov – Lázně Libverda – Bílý Potok pod Smrkem
 7. Mníšek – Oldřichov v Hájích
- Jednotlivé rekreační prostory jsou vymezeny zejména dopravní dostupností a obslužností a jsou definovány dalšími charakteristikami a rozvojovými záměry.

Podrobně viz kapitola 6.2.3. Návrh sportovně rekreačního využití území.

CESTOVNÍ RUCH VE VZTAHU K DOPRAVĚ

Grafická část / Urbanistické vazby

- Dobře fungující a danému prostředí citlivě řešená doprava je jedním ze základních prvků komplexního rozvoje šetrného cestovního ruchu. Vlivem růstu automobilizace a růstu standardu trávení volného času vzrůstá význam rekreační dopravy. Pro rekreační dopravu je stále ještě typická její individuálnost.
- Největší problémy dopravy v řešené oblasti souvisejí se vzrůstající sportovně rekreační návštěvností Jizerských hor. Problémy jsou způsobeny nárazovostí, kdy špičkové dopravní nároky často mnohonásobně převyšují kapacity dopravní sítě a kapacity parkovišť, v zimním období se navíc přiřazují obtížné klimatické podmínky.
- Vzhledem k dopravně urbanistickým danostem řešeného území nelze nárůst individuální dopravy, co do objemu, řešit nárůstem potřebné infrastruktury, ale je třeba zaměřit řešení na přerozdělení dopravního objemu ve prospěch hromadné dopravy.
- Podstatnou část problémů bude nutno/možno řešit organizačními a provozně technickými opatřeními. Částečná řešení umožní investiční opatření, tj. dobudování parkovišť a dílčí rekonstrukce komunikací. Struktura silniční sítě v Jizerských horách je v podstatě stabilizovaná.
- Úkolem dopravního plánování v oblasti rozvoje Jizerských hor musí být zpřístupnění vymezených rekreačních prostorů řešením v kombinaci a s nabídkou aktivit ve vazbě na hromadné formy dopravy.

SPORTOVNĚ REKREAČNÍ AKTIVITY V JIZERSKÝCH HORÁCH

Grafická část / Sportovně rekreační využití území – zimní rekreace, letní rekreace

- Byla provedena analýza provozovaných sportovně rekreačních aktivit v Jizerských horách.

Podrobně viz kapitoly 6.4. Sportovně rekreační aktivity.

9. Možnosti rozšíření sportovně rekreačních aktivit v JH.

DEFINOVANÉ PROBLÉMY

- Z pohledu ochrany přírody (Správy chráněné krajinné oblasti Jizerské hory) jsou jednoznačně nejkonfliktnějšími záměry výstavby a rozvoje sjezdových areálů a lanovek, které zasahují do lesních porostů (důvod viz výše).
- Byly podchyceny rozvojové záměry a historické náměty, které mohou být potenciálními střety se zájmy ochrany přírody.

Ozn. Záměr

- 8 Rozvoj skiareálu Křížek z Desné
Rozvoj areálu na Světlý vrch v Albrechticích - skiareál, běžecké kolečko

- 23 Propojení SKI areálů Rejdice - Paseky
- 24 Vlek na Hvězdu - historický záměr, zatím není aktuální
- 25 Rozšíření SKI areálu Špičák - JIH - zatím zamítnuto při projednávání změny ÚP
Rozšíření slalomového svahu sever
- 26 Záměr prodloužení vleku na Bramberk od koupaliště v Lučanech n/N
- 27 Rozvoj SKI areálu na Mariánské hoře v Albrechticích v JH
- 28 Záměr propojení areálů Bedřichov - Severák - Janov n/N
- 29 Pozemní lanová dráha Liberec - Bedřichov
- 30 Lanovka na Královku - historický záměr, zatím není aktuální
- 31 Lanovka na Krásnou Máří - záměr zamítnut
- 32 Propojení Bílého Potoka na Smědavu - historické záměry
Vlek na Smědavě
- 33 Vybudování SKI areálu Smrk
Propojení lanovou dráhou s Lázněmi Libverda
- 34 Záměr vybudování areálu v oblasti Izerski Stóg
- 35 Záměr vybudování zimního areálu v lokalitě Kop. Stanislaw
- 36 Rozšíření areálu Świeradowiec

Grafická část / Problémový výkres

- Další konflikty ve vztahu k ochraně přírody při provozování sportovně rekreačních aktivit vyplývají zejména z neukázněnosti návštěvníků, nedodržování a překračování pravidel chování v Jizerských horách, provozování aktivit v chráněných územích. Obecným problémem se stává množství odpadků v Jizerských horách, nedovolené parkování, nedovolené vjezdy do lesa, agresivita návštěvníků a další jevy.
- Z pohledu obcí je nejzásadnějším problémem dopravní zatíženost rekreačního prostoru Bedřichov – Janov n/N, zejména v zimním období. Viz kapitola 6.2.3. Řešení tohoto problému přesahuje možnosti obcí a musí být součástí komplexního posouzení a návrhu (viz níže).

10. 2. DOPORUČENÍ DALŠÍHO POSTUPU

Na základě předložené analýzy doporučujeme zpracovat a projednat Studii rozvoje Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory z pohledu rozvoje cestovního ruchu, která by byla územně plánovacím podkladem/platformou pro koordinovaný rozvoj území. Nezbytnou podmínkou je koordinace postupu a projednání Libereckým krajem.

Návrh rozvoje Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory z pohledu cestovního ruchu

1. Vymezit rekreační prostory cestovního ruchu (je již navrženo v této analýze).
2. Řešit dopravní zpřístupnění vymezených rekreačních prostorů v kombinaci s nabídkou aktivit ve vazbě na hromadné formy dopravy.
3. Stanovit zonaci území z hlediska vhodnosti pro vybrané druhy rekreace a sportovních aktivit.
4. Stanovit vhodné indikátory hodnocení zatížení území a přípustnosti aktivit z pohledu ochrany přírody.
5. Stanovit ekonomické ukazatele posuzování přínosu aktivit cestovního ruchu z pohledu rozvoje obcí.
6. Provést zhodnocení a klasifikaci rozvojových záměrů obcí
 - 4.1. Záměry doporučené – bezkonfliktní
 - 4.2. Záměry problémové – doporučeno dále sledovat a prověřit na základě stanovených indikátorů
 - 4.3. Záměry nedoporučené – nepřijatelné.
7. Definovat společné přeshraniční aktivity.